

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії
та міжнародних відносин

Ольга МАКЛЮК
« 29 » серпня 2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

підготовки здобувачів першого (бакалаврського) освітнього ступеня
денної форми здобуття освіти
освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»
спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
галузі знань 29 Міжнародні відносини

ВИКЛАДАЧ: Маклюк Ольга Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри всесвітньої історії та
міжнародних відносин
Протокол № 1 від 28 серпня 2025

Завідувач кафедри

Станіслав ЧЕРКАСОВ

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

Станіслав ЧЕРКАСОВ

Зв'язок з викладачем:

Маклюк Ольга Миколаївна

E-mail: onmacluk@znu.edu.ua; onmacluk@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1589>

Телефон: (061) 228-76-39, 0973924701

Інші засоби зв'язку: WhatsApp Messenger

Кафедра: кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин, 5 навч. корпус, каб.304.

1. Опис навчальної дисципліни

Курс має на меті формування у студентів фундаментальних знань, уявлень про основні поняття та категорії політичної психології, пізнання предмету, методів, історія становлення політичної психології, пізнання психологічних аспектів таких політичних явищ як влада, диктатури, тоталітарні та демократичні режими, політичне лідерство, розкриття психологічної природи таких явищ як націоналізм, антисемітизм, агресія.

Популярність політичної психології, значною мірою пояснюється її використанням в області політичного консультування та в ході виборчих кампаній, однак цікава вона не тільки своїм прикладним характером, це – наука, яка насамперед покликана вивчати фундаментальні закономірності політичної поведінки і свідомості.

Інтерактивний формат курсу, що спонукатиме до дебатів, полеміки, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток критично важливих для фахівця у галузі гуманітарних наук навичок ефективної усної й письмової комунікації.

Виконання групових практичних завдань та підсумкових групових творчих проєктів спонукає до розвитку навичок командної роботи, організаційних та лідерських якостей.

Використання новітніх програмних засобів під час виконання практичних завдань розвине як загальні, так і професійні цифрові компетенції слухачів.

Пререквізити:

ЗП 8 Права і свободи людини та громадянина в Україні

ЗП 9 Основи психології

Постреквізити:

ППС 9 Конфліктологія та теорія переговорів

ППОП 6 PR-інструменти у міжнародних відносинах

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1	2	3
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	6-й	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	14 год.	
Практичні заняття	14 год.	
Самостійна робота	62 год.	

Консультації	Консультації проводяться онлайн згідно з розкладом: https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/history/navchal_nij_prot ses <i>особисті – понеділок з 14:00 до 15:30, V корпус, ауд. 312;</i> <i>дистанційні – за попередньою домовленістю</i> <i>Запис на консультації: onmacluk@znu.edu.ua;</i> <i>onmacluk@gmail.com</i>
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1589

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Моделювання ситуацій	Мозковий штурм, метод case-study або метод конкретних ситуацій.
ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Проблемна бесіда Підготовка та презентація аналітичного завдання проєктів.	Обговорення результатів пошукової роботи. Аналітична довідка.
СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.	Дискусійно-аналітичний метод: обговорення культурно-гуманітарних процесів на європейському континенті, пошук рішень (психологічна складова).	Практичні заняття
СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.	Дискусія. Проблемна бесіда.	Колоквіум: обговорення монографії
РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також	Лекційно-проблемний метод: обговорення Семінар – колективне читання/обговорення	Інтерактивні платформи: Padlet, Moodle

природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.		
РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.	Навчальна фокус-група Лекційно-проблемний метод: обговорення	Навчальний «круглий стіл»
РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.	Дебати	Практичні заняття, рольові вправи, ChatGPT.
РН17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.	Архівна, бібліотечна евристика. Підготовка та презентація аналітичного завдання проєктів.	Обговорення результатів пошукової роботи. Аналітична довідка.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади політичної психології

Тема 1: Предмет та методи політичної психології.

Розвиток психологічної науки. Виникнення соціальної психології. Політична психологія і політична ідеологія. Співвідношення політичного буття і політичної свідомості. Багатомірність політичного світу. Політика як система державних та політичних інститутів, процесів. Політика як сукупність поглядів, емоцій, точок зору та настрою громадян з приводу влади, режиму, володарів. Теорія комунікаційного процесу Г. Лассуелла (Монографія Г. Лассуелла «Психіатрія та політика»). Проникнення психоаналізу в політику. Виникнення психобіографій політиків. Вивчення мотивів та прагнень до влади. Формування академічної дисципліни – політичної психології. Структура політичної психології. Методи політичної психології. Теоретичне та практичне знання політичної психології. Актуальні проблеми і напрямки досліджень політичної психології.

Тема 2. Історія становлення політичної психології.

Етапи становлення політичної психології. М. Лацарус та В. Вундт – засновники напрямку психології народів. Дослідження мов, міфів народів світу, пошуки в них особливостей національного характеру, національної психології. Г. Лебон – засновник теорії натовпу. Причини формування натовпів. Особливості поведінки людини в натовпі. Припинення ролі свідомості і зростання ролі інстинктів в натовпі. Особливості політичних натовпів (мітинги, парламенти, суд присяжних). Розвиток теорії натовпу в ХХ ст. Хосе Ортега-і-Гасет про бунт мас та масовізацію історії та падінні аристократичного фактору. Виникнення біхевіоризму та його проникнення у політичну науку. Особливості біхевіористської методології. Особливості політичного біхевіоризму. Позитивні та негативні боки біхевіоризму. Криза біхевіоризму та виникнення необихевіоризму. Роль психоаналізу в розвитку політичної психології. Історичне значення відкриттів в науці З.Фрейда. Філософія та психоаналіз. Психологія та психоаналіз. Розвиток психоаналізу в працях послідовників З. Фрейда. Трансформація класичного психоаналізу. К. Юнг про колективне несвідоме. Праці З. Фрейда, які відкривають дорогу політичному психоаналізу – «Тотем і табу», «Масова психологія і аналіз людського "Я", "незадоволення культурою».

Тема 3 Психологічні аспекти політичної влади

Влада як провідна категорія суспільних наук. Психологічна характеристика владних стосунків. Психологічні ресурси влади. Мотиви влади. Режим влади. Взаємовідносини між суб'єктами режимів влади. Типологія політичних партій. Категорія диктату у психофізіологічній теорії влади. Психологічні засади довіри до влади. Причина песимістичних поглядів західних вчених на природу влади та її вплив на психіку людини. Відмінності між психологічними та раціональними теоріями влади.

Психологічна природа політичних режимів. Сутність політичних режимів. Особливості тоталітарних, авторитарних та демократичних режимів. Психологічні особливості тоталітарних та авторитарних режимів. Особливості по літ іншої поведінки в умовах цих режимів. Формування авторитарного характеру. Франкфуртська школа про сутність авторитарного характеру. Походження та відмінність авторитарного та садомазохістського характерів. Основні риси авторитарного характеру.

Психологічна природа фашизму. К.Юнг про психологічні передумови фашизму. Виникнення фашизму з психологічного стану мас. Політичні та психологічні умови в Німеччині 20-30 рр. Особливості німецької системи морального та політичного виховання. Роль харизматичної особистості в німецькій політичній свідомості. Зростання аномії, фрустрації та невдоволення в виникненні фашистського режиму. Сутність аномії, фрустрації як психологічного стану мас, особливо середнього класу. К.Юнг про природу німецького архетипу вождя та воїна. Роль давньонімецької релігії в психологічній атмосфері 30-х рр. ХХ ст.. Сутність масового настрою, його еволюція. Особливості сталінського тоталітарного режиму. Політична свідомість та поведінка мас в СРСР в 30–50 рр. Причина психологічної підтримки репресивного режиму в СРСР з боку мас. Особливості слов'янського характеру. Сутність демократії. Позитивні та негативні боки демократичних режимів. Особливості політичної свідомості та поведінки мас в демократичному режимі. Сутність політичної участі. Залежність політичної участі та активності від демографічних параметрів. Психологічні особливості демократії.

Тема 4. Психологія агресії та війн. Інстинктивна природа людської агресії. Психоаналіз про сутність людської агресії. З.Фрейд про боротьбу Я і ВОНО та конфліктної природи людини. Агресивність як основа соціальних, політичних, національних конфліктів. Вчення Фрейда про ерос та танатос як зіставлення зацікавлень людини в житті та в смерті.

Агресія як тип поведінки, що спричиняє зло іншим людям. Конрад Лоренц «про природу людської агресії». Сутність неофрейдістського підходу до людської агресії. Розмежування агресивної та деструктивної поведінки. Роль насильства та репресивних політичних систем в формуванні деструктивних прагнень та поведінки людей. Критика неофрейдистської концепції З.Фрейда про внутрішню природу людини як інстинкт агресії.

Роль соціального середовища та культури в формуванні деструктивної поведінки. Вчення Є. Фромма про інстинкти та соціальні характери. Війни як проява людської агресії та деструктивної поведінки. Класичний психоаналіз та неофрейдизм про природу, причини виникнення та сутність війн. Праця Фрейда "Роздум про війну та смерть". Психологічна природа війн. Психологічні наслідки війн. Деформація та викривлення психіки людей, що пройшли війну. Типи психологічних реакцій на війну та смерть. Шляхи управління агресією. Необхідність виходу негативних та ірраціональних сил. Психологічна допомога в боротьбі та управлінні агресивною поведінкою. Шляхи вилучення війн з історії людства. Формування мистецтва компромісу. Психологія людського спілкування та навчання компромісній поведінці.

Тема 5. Етнопсихологія та націоналізм. Нації та національні відношення. Розуміння національного питання. Ідентифікація людини з національною групою, нацією. Формування психологічного комплексу «МИ-ВОНИ», «СВОЇ-ЧУЖІ». Національні відмінності та національний характер. Етнопсихологія як наука про національний характер, психологічні особливості різних націй та народностей. Природа та сутність націоналізму. Причини виникнення націоналізму. Психологічна природа націоналізму. Психоаналіз про природу націоналізму як комплексу неповноцінності та компенсації жахів і образ. Прагнення націоналізму в період нестабільності та соціального хаосу. Націоналізм як нормативна реакція на аномію та фрустрацію. Перетворення націй та народів, винних у соціально-екологічних негараздах.

Різновиди націоналізму. Природа та сутність антисемітизму. З. Фрейд про причини антисемітизму. Антисемітизм у Німеччині в 30-х роках. ХХ ст. Містична та раціональна природа антисемітизму. Релігійне пояснення сутності антисемітизму. Інтелігенція та антисемітизм. Геноцид як крайня форма націоналізму. Сутність геноциду. Геноцид та комплекс вини.

Природа та історія українського націоналізму. Сутність української ідеї. Особливості українського націоналізму та українського національного характеру. Позитивні та негативні аспекти українського націоналізму. Народження та смерть «наукового націоналізму».

Змістовий модуль 2. Практикум політичної психології

Тема 1 Психологія масової електоральної поведінки Проблема політичної участі. Мотивація участі громадян у виборах. Психологічний контекст виборів. Вибірні технології з точки зору політико-психологічних закономірностей. Динаміка громадської думки і проблема виміру рейтингів політиків. Специфіка формування політичних установок і їх зміни в процесі політичної трансформації суспільства. Методи дослідження громадської думки в політичній соціології і психології.

Тема 2 Механізм політичної поведінки. Політичні ролі, мотиви, стиль і типи політичної участі. Структура політичної поведінки: емоційний і когнітивний зрізи. Мотиви і потреби, установки і ціннісні орієнтації в політичній поведінці. Стилі політичної поведінки. Стиль між особових стосунків і політика. Поняття політичних ролей. Проблема політичної участі індивіда. Кордони участі і політична мобілізація.

Тема 3. Поняття політичних конфліктів. Причини виникнення політичних конфліктів. Політичні конфлікти і політична боротьба. Функції політичних конфліктів. Типологія політичних конфліктів. Психологічні умови попередження та вирішення політичних конфліктів. Культура політичного спілкування і попередження і дозвіл політичних конфліктів. **Конформізм**, конформне поведінку. Роль медіаторів (посередників) в попередженні та вирішенні політичних конфліктів

Тема 4. Природа лідерства. Поняття політичного лідерства. Образи сучасних європейських та українських політиків. Поняття політичного лідерства в соціальній психології і в політології. Теорія меж. Теорія рис. Теорія стосунків. Ситуативна теорія. Лідери революційного та еволюційного типу. Кризові лідери та реформісти. Політична еліта.

Психологія маргінальності. Психологічні особливості натовпу. Природа лідерства. Мотиваційні механізми лідерства. Особові особливості лідерів і їх вплив на стиль лідерства. Самооцінка і Я-концепція лідера. Переконавання і цінності в структурі особи лідера. Типи лідерів в сучасній політиці. Стилі політичного лідерства. Образи влади і іміджі провідних політиків Проблема сприйняття політичного лідера. Особа і імідж політика. Чекання відносно політиків. Ідеальний профіль і методи його вивчення. Особливості особових характеристик провідних українських політиків. Динаміка образів впродовж останнього десятиліття.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Згідно з розкладом	
		о/д.ф.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>5</i>
Лекція 1	Предмет та метод політичної психології	2	1 раз на 2 тижні
Практичне заняття 1	Психологічна природа політичних режимів	2	1 раз на 2 тижні
Лекція 2	Історія становлення політичної психології	2	1 раз на 2 тижні
Практичне заняття 2	Психологія масової електоральної поведінки	2	1 раз на 2 тижні
Лекція 3	Психологія політичного лідерства	2	1 раз на 2 тижні
Практичне заняття 3	Національна психологія. Сутність етнопсихології та націоналізму	2	1 раз на 2 тижні
Лекція 4	Феномен постправди (post-truth) як явища.	2	1 раз на 2 тижні
Практичне заняття 4	Психологія натовпу. Психологія мас	2	1 раз на 2 тижні
Лекція 5	Конформізм. Політичний конформізм.	2	1 раз на 2 тижні
Практичне заняття 5	Національна психологія. Сутність Неонацизму та нової історії	2	1 раз на 2 тижні
Лекція 6	Психологічні умови попередження та вирішення політичних конфліктів	4	1 раз на 2 тижні
Практичне заняття 6	Психологія політичного лідерства	2	1 раз на 2 тижні
Лекція 7	Психологія агресії та війн. Формування мистецтва компромісу. Смілова війна (semantic War) – новий вид когнітивної зброї	2	1 раз на 2 тижні
Практичне заняття 7	Маніпуляції в медіа	2	1 раз на 2 тижні
Самостійна робота	Есе на тему: «Чутка та політичне маніпулювання»	62	

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Практичне заняття №1	Усні доповіді. Участь в дискусії. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та світової політики та їх кореляцію з сутністю політичних режимів. Інтерактивна вправа на визначення політичного режиму та зазначення рис його психологічної природи.	Психологічна природа політичних режимів: 1. Сутність політичних режимів. Особливості тоталітарних, авторитарних та демократичних режимів. Особливості поведінки в умовах цих режимів. 2. Психологічна природа фашизму. 3. Особливості сталінського тоталітарного режиму. Політична свідомість та поведінка мас в СРСР в 30–50 рр. XX ст. 4. Особливості політичної свідомості та поведінки мас в демократичному режимі. Психологічні особливості демократії.	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	7
Практичне заняття № 2	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Усні доповіді. Участь в дискусії. Інтерактивна вправа: аналіз виборчих технологій	Психологія масової електоральної поведінки 1. Проблема політичної участі. Мотивація участі громадян у виборах. Психологічний контекст виборів. 2. Вибірні технології з точки зору політико-психологічних закономірностей. 3. Специфіка формування політичних установок і їх зміни в процесі політичної трансформації суспільства. 4. Методи дослідження громадської думки в політичній соціології і психології.	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	7
Практичне заняття №3	Знати природу національного характеру та його вплив на міжнародне співробітництво Усні доповіді. Участь в дискусії. Інтерактивна вправа: характеристика національного	Національна психологія. Сутність етнопсихології та націоналізму 1. Національний характер. Етнопсихологія як наука про національний характер, психологічні особливості різних націй та народностей	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	7

	характеру.	<ol style="list-style-type: none"> 2. Нації та національні відношення. 3. Психологічна природа націоналізму. Різновиди націоналізму. 4. Природа та сутність антисемітизму. З. Фрейд про причини антисемітизму. 5. Геноцид як крайня форма націоналізму. Сутність геноциду. Геноцид та комплекс вини. 6. Природа та історія українського націоналізму. Сутність української ідеї. 		
Практичне заняття №4	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і проблеми у сфері суспільних комунікацій Усні доповіді. Участь в дискусії. Інтерактивна вправа: роль лідера у корегуванні поведінки мас.	<p>Психологія натовпу. Психологія мас</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-психологічна сутність натовпу. 2. Види натовпу 3. Типи поведінки у натовпу. 4. Натовп і лідер. 	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	7
Практичне заняття №5	Знати та розуміти психологічні механізми формування національної ідентичності та політичної свідомості, природу неонацистських і неофашистських ідеологій як феноменів сучасної світової політики, їхній вплив на міжнародні відносини, регіональну безпеку та політику історичної пам'яті; аналізувати інструменти ідеологічного конструювання «нової історії» та їхні психологічні й політичні наслідки для суспільства й міжнародного середовища. Усні доповіді. Участь в дискусії. Інтерактивна вправа: аналіз фактів переписування історії.	<p>Національна психологія. Сутність Неонацизму та нової історії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політична психологія неонацизму та неофашизму. 2 Сучасні політичні партії та організації з неонацистською ідеологією: 3. Неонацизм як політика виправдання. 4. Як створюють «нову історію» на прикладі сучасних підручників Росії: 5. Психологічні наслідки ідеологічного переписування історії. 	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	7
Практичне заняття №6	Знати та розуміти сутність феномену політичного лідерства в міжнародних відносинах, типологію	<p>Психологія політичного лідерства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення «політичного лідера». 2. Типи політичних 	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	7

	політичних лідерів та психологічні чинники їхньої діяльності; аналізувати вплив особистісних характеристик лідерів на формування зовнішньої політики держави, міжнародні процеси та глобальну безпеку Усні доповіді. Участь в дискусії. Інтерактивна вправа: приклади політичних лідерів.	лідерів. 3. Психологічні риси успішних лідерів. 4. Приклади політичних лідерів (презентація).		
Практичне заняття №7	Знати та розуміти природу медіаманіпуляцій як інструменту інформаційного впливу у міжнародних відносинах; аналізувати методи та технології маніпулятивного впливу в умовах війни та криз; оцінювати роль соціальних мереж та алгоритмічних систем у формуванні громадської думки; застосовувати інструменти критичного мислення для виявлення та протидії інформаційним маніпуляціям. Усні доповіді. Участь в дискусії. Інтерактивна вправа: методи протидії маніпуляціям в медіа	Маніпуляції в медіа 1. Розуміння маніпуляції 2. Методи та інструменти маніпуляцій 3. Маніпуляції в умовах війни та криз 4. Соціальні мережі та алгоритми 5. Критичне мислення та протидія	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	7
Самостійна робота	Знати та розуміти природу чуток як соціально-психологічного феномену та інструменту політичного маніпулювання; аналізувати механізми їх поширення у внутрішньополітичному у та міжнародному середовищі; оцінювати вплив чуток на формування громадської думки, міжнародний імідж держави та безпекові процеси; застосовувати інструменти	Прочитати статті: • Бойко О. Чутка як інструмент політичного маніпулювання. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. К., 2011. Вип. 22. С. 238–248. URL: https://nasplib.isofts.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/c379b863-1b40-4e03-a074-b9532aefb509/content • Бойко О. Чутка як інструмент формування та корегування колективної пам'яті. Національна та історична пам'ять. 2013. Вип. 6. С. 3–13. URL:	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	11

	критичного аналізу для виявлення та протидії маніпулятивним інформаційним впливам. Есе на тему: «Чутка та політичне маніпулювання»	http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/8588/1/Podobied.pdf Навести приклади використання чуток з історії або сучасності.		
Усього за поточний контроль				60
Підсумковий контроль				
Форма підсумкового контролю	Вид підсумкового контрольного заходу	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Залік	Усний контроль	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	20
	доповідь-презентація або аналітична довідка «Імідж України»	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	20
Усього за підсумковий контроль				40

Критерії оцінювання

Поточний контроль

Робота на практичних заняттях – максимально 7 балів:

7-6 балів – глибоке розуміння теми, використання термінів коректно; наведені релевантні приклади маніпуляцій; аргументовані висновки.

5-4 бал – тема розкрита правильно, але без глибокого аналізу; приклади є, але частково поверхові

3 бали – загальне розуміння теми без чітких пояснень; приклади неповні або неточні.

2 бали – слабе розуміння понять; відсутні або хибні приклади.

1 бал – відсутність підготовки; немає відповідей по суті теми.

1-2 бали – участь в дискусії, виконання інтерактивних вправ.

Самостійна робота – максимально 11 балів:

10–11 балів – глибокий аналіз статей, коректне використання теорії, переконливі власні приклади, чітка структура.

7–9 балів – правильне розуміння матеріалу, наявні приклади, але аналіз частково поверховий або неповний.

4–6 балів – загальне розуміння теми без достатнього аналізу, приклади слабо пов'язані з теорією.

1–3 бали – мінімальне розуміння статей, відсутній аналіз, приклади випадкові або відсутні.

0 балів – робота не відповідає завданню або не подана.

Підсумковий контроль

Усний контроль:

18–20 балів – повна, логічна й аргументована відповідь; глибоке розуміння теорії; вільне використання термінів; наведені доречні приклади; уміння робити висновки та відповідати на уточнювальні питання.

14–17 балів – правильна й змістовна відповідь; незначні неточності; приклади наявні, але без глибокого аналізу; відповіді на додаткові питання частково повні.

10–13 балів – загальне розуміння теми; відповідь фрагментарна або недостатньо аргументована; терміни використовуються обмежено; труднощі з додатковими питаннями.

6–9 балів – поверхове знання матеріалу; суттєві помилки; відсутність прикладів; невпевнені відповіді.

1–5 балів – мінімальне розуміння теми; відповідь неповна або не по суті; нездатність відповісти на уточнення.

0 балів – відсутність відповіді або повна невідповідність темі.

Доповідь-презентацію або аналітична довідка «Імідж України»

18–20 балів – повний і коректний пошук джерел; заповнена таблиця; глибокий порівняльний аналіз; чіткі висновки про імідж України.

14–17 балів – достатня кількість джерел; таблиця заповнена з незначними пропусками; аналіз правильний, але без глибини.

10–13 балів – обмежений пошук; таблиця частково заповнена; описовий характер висновків.

6–9 балів – поверхове виконання; мало джерел; відсутній системний аналіз.

1–5 балів – завдання виконане формально або фрагментарно.

0 балів – робота не подана або не відповідає темі.

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Підручники та навчальні посібники:

1. Білецька Т. В., Купчишина В. Ч. Політична психологія: навчально-методичний посібник. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2022. 184 с.

2. Європейська політика пам'яті European Memory Politics : навч. посіб. /О. Тупахіна, Ю. Каганов, О. Маклюк, І. Павленко, К. Сіриньок-Долгарьова. Запоріжжя: ЗНУ, 2023. 262 с.

3. Психологія міжгрупової взаємодії у вимірах війни і миру : навчальний посібник / [Л. Г. Чорна, П. П. Горностай, В. І. Вус, О. Л. Коробанова, О. Т. Плетка] ; за наук. ред. Л. Г. Чорної ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс ЛТД, 2023. 146 с.

4. Як допомогти особистості в період переходу від війни до миру: соціально-психологічний супровід : практичний посібник / за наук. ред. Т. М. Титаренко, М. С. Дворник / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький, 2022. 154 с.

5. Jesper Strandgaard Pedersen, Barbara Slavich, Mukti Khaire Technology and Creativity: Production, Mediation and Evaluation in the Digital Age. 2020. Springer International Publishing; Palgrave Macmillan. 303.

Інформаційні ресурси

6. Інститут соціальної та політичної психології АПН України
<http://www.ispp.org.ua>

7. Електронна бібліотека Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави http://ispp.org.ua/bibl_5.htm

Додаткова література

8. Вінков В. Ідентичність українця в умовах війни: особливості переживання загроз. *Проблеми політичної психології*. 2023. Т. 14. Вип. 14(28). С. 79–92. DOI: 10.33120/popp-Vol14-Year2023-140

9. Горностай П. Травма жертви і травма агресора у міжгрупових конфліктах. *Проблеми політичної психології*. 2021. Вип. 24(1). С. 114–133. DOI: [10.33120/popp-Vol24-Year2021-68](https://doi.org/10.33120/popp-Vol24-Year2021-68)

10. Жадан І. Регіональні особливості структурування політичної ідентичності студентської молоді. *Проблеми політичної психології*. 2023. Т. 14. Вип. 14(28). С. 122–134. DOI: 10.33120/poppVol14-Year2023-143

11. Лещенко Г. Політичний наратив у епоху пост-правди. *Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект* : матеріали X міжнародної науково-теоретичної конференції, м. Черкаси, 21–22 берез. 2024. Черкаси: ЧДТУ, 2024. С. 66–67.

12. Маклюк О.М. Історичні колективні травми: особливості прийняття та подолання (співавтор Бессонова М.М.). *Емінак*. 3 (43) Centrum Naukowo-Badawcze «Lukomoriye» (Scopus) URL: https://www.researchgate.net/publication/375628631_Istoricni_kolektivni_travmi_osoblivosti_prijnatta_ta_podolanna_2023/C_272-293

13. Маклюк О. М. Феномен постправди (post-truth) як явища в умовах новітньої російсько-української війни: когнітивний вибір: «свій-чужий» *Zaporizhzhia Historical Review*. 2024. № 8 9(60). URL: <https://istznu.org/index.php/journal/article/view/2490/2283>

14. Павлушенко О., Мазай Л. Персуазивність політичної промови як інструмент боротьби за міжнародну безпеку. *Наукові записки*. Серія: Філологія (мовознавство). 2022. Вип. 34. С. 51–59.

15. Ратушна Т. О. Фейки як маніпулятивна технологія формування громадської думки. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2021. Вип. 29. С. 71–76.

16. Суший О. Методологічні засади психологічного забезпечення соціального прогнозування. *Проблеми політичної психології*. 2022. Вип. 12(26). С. 123–137

17. Яцимірська М. Сучасний медіатекст: політичні наративи, смисли і сенси, емоційні маркери. *Вісник Львівського університету*. Серія «Журналістика». 2022. Вип. 51. С. 216–224.

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання теоретичної частини занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. Практична частина заняття відпрацьовується письмово шляхом виконання завдання практичного заняття.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Перевірка на академічну доброчесність буде здійснюватися програмним забезпеченням, наданим ЗНУ. У разі виявлення академічного плагіату студент зобов'язаний написати доповідну записку на ім'я завідувача кафедри з поясненням причин вчинення такого проступку; робота студента повертається на повторне виконання; студент направляється на курс з академічної доброчесності.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело за ДСТУ 8302:2015.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час практичних занять дозволяється виключно з навчальною метою (для виконання завдань практичного заняття, уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття. Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу onmacluk@znu.edu.ua; onmacluk@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти

Процедура забезпечення якості визнання результатів неформального та інформального навчання є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освіти ЗНУ. Правила зарахування результатів навчання які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам) визначені у Положенні ЗНУ Про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти (<https://surl.lu/sfppbj>).

Рекомендовані курси:

Сертифікований он-лайн курс «ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ» URL: <https://ipe.knu.ua/announcement/politychna-psyhologiya-navchannya>

Political Psychology and Involvement – University of California, Berkeley. URL: <https://polisci.berkeley.edu/course/political-psychology-and-involvement-online-course-2>

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та

підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається [Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://lnk.ua/9MVwgEpVz](https://lnk.ua/9MVwgEpVz).

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: y_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.

Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.